

A VÉRTESSOMLÓI SARLÓS BOLDOGASSZONY- KEGYTEMPLOM MEGÚJÍTÁSA

ÉPÍTÉSTÖRTÉNETI, MŰVÉSZET- TÖRTÉNETI ÖSSZEFOGLALÁS¹

A templom történetét leginkább a folyamatos megújulás kifejezéssel lehetne leírni. A források, a régészeti és falkutatások, valamint a kiterjedt restaurátori vizsgálatok alapján a kegyurak és a falu közossége három évszázada rendületlen és töretlen gondossággal ápolják, gondozzák templomukat. Az alábbi adatgazdag történet kiválóan illusztrálja felelősségvállalásukat. A középkori, kevésbé ismert munkákkal együtt összesen öt építési periódust különböztetünk meg.

1727-ben gróf galántai és fraknói *Esterházy József* (1682–1748) országbíró Vértessomlóval együtt megvásárolta a tatai uradalmat. Esterházy, mint a környék kegyura és a majki kamalduli remeteség alapítója 1734-ben katolikus német telepeket hívott Pusztasomló településre. A település Semmling névből magyarosított Zsömle névváltozata egészen 1890-ig használatban volt. A templom helyén álló régi kápolnát a kegyúr 1735-ben kibővítette, helyreállította. Ezt tekintjük a második építési periódusnak.

A templom ma is tisztelt kegyképe 1736-ban Mosonmagyaróvárról érkezett. A kegykép történetét az 1875. évi canonica Visitatio őrizte meg. Eszerint a bécsi kapucinusok *Nyomorultak, Szorongottak, Bajbajutottak Segítője* (Auxiliatrix Afflictorum) kegyképének másolatát *Christiana Julianna Fahrerin* bécsi polgáraszszony készítette 1734-ben, s a mosonmagyaróvári kapucinusoknak adta, akik eljuttatták Andrásházi remetének Vértessomlóra. Julianna asszony miután megtudta, hogy a Mária-kép nagy tiszteletnek örvend a Vértessomlóban, más nagylelkű jótévedőkkel együtt további bőkezű támogatásban részesítette a kápolnát.

A kápolna gondozását a kegyúr először *Publer András* nevű ferences harmadrendi remetére bízta, s a majki remeteség építése alatt kamalduli szerzetesek is laktak itt. A környei plébánia 1746-os alapításáig gondoskodtak a kápolnáról, valamint ellátták az 1734 és 1737 között betelepített német lakosság lelkipásztori gondozását. A 18. században két remetelak volt a kápolna mellett, melynek lépcsője két oldalán nyolc angyalszobor állt. A remeték 1782-ig éltek itt, ekkor szüntette

meg birodalma területén a magánremeteségeket *II. József* (1780–1790).

Egykorú feljegyzés szerint 1752-ben a tatai Esterházy-uradalom építész, *Fellner Jakab* (1722–1780) a vértessomló-i kápolnánál dolgozott, s ekkor említik a források *Bender János* bécsi festőt is. Ezt tekintjük a harmadik építési periódusnak.

1764-ben elkészült az új főoltár, a faragó 30 forintot kapott, az aranyozásra 72 forint 25 dénárt fizettek. 1765-ben a korábbi felhasználásával a budai *Brunner János* öntő mesternél új harangot készíttettek. 1767-ben megújították a szőszéket. 1770-ben további építkezés, újabb bővítés történt, amit a negyedik építési periódusként értelmezünk. Az épület hosszabbítását említette a környei Canonica Visitatio. 1110 forint volt a hozzáépítés költsége. A templompénztár szerint 1771-ben és 1773-ban folytatódtak a munkák. *Schwaiger Antal* (1728–1802) tatai szobrász elkészítette Szent Rozália, Rókus és Sebestyén szobrát. Schwaigernak 1772. február 22-én fizettek 50 forintot. A Hartvik család 294 forintos adományából szintén a tatai mester állította a nagy mellékoltárt, melyet Szent Apollónia szűznek és vértanúnak ajánlottak. Ezt a nemesi család címere koronázza, évszámmal, monogrammal. A festő, *Johannes Michael Berghart* 1773. december 9-én vett fel 156 forintot *Ehrenberg József* plébánostól a munkáért.

1777-ben készült el a kegykép mai díszes, aranyozott, baldachinos kerete, valamint Szűz Mária és a gyermek Jézus koronája. A kegykép mellé ima-meghallgatásokról tanúskodó offertárgyak kerültek.

1779-ben a négy evangélista aranyozott szobrával díszített szószékkal gazdagodott a templombelső, melyek készítője a tatai *Pfeiffer János Antal* volt. Schwaiger Antal 1780-ban további szobrokat faragott. Ekkor kerülhetett a két angyal, valamint Szent Erzsébet és Zakariás szobra az apszisba. A szószéken is szobrászati munkákat végzett Pfeiffer, majd 1782-ben újra a szószéken dolgozott.

A kápolna 1787-ben készült első leltára szerint három harang volt a harangtoronyban. Az eddig felsorolt berendezési tárgyak és képek mellett megemlíti Krisztus-koporsóját.

1788-ban már orgonát is említ a leltár, amit 1814-ben *Reinhardt György* komáromi orgonaépítővel javíttattak.

A 18. század végén *Ghyczy József* (1755–1835) udvari tanácsos, Komárom megye alispánja, a Hétszemélyes Tábla bírása áhitatának jeléül imalapra nyomatta a kegykép másolatát és a zárandokok között ingyen osztotta szét.

1850–1852-ben *gróf Esterházy Miklós* (1804–1885) fogadalomból felújította a templomot, ekkor épült huszártornya is, s nyerte el

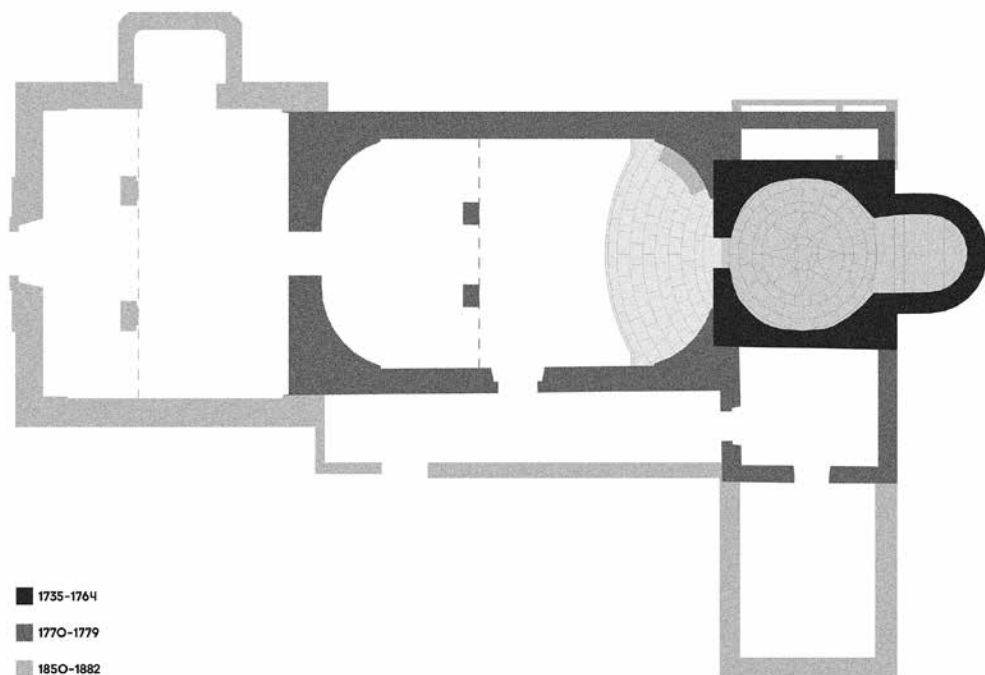
1. kép Altare B. Mariae V. prope Zsömlé in Dioc. Jaurinense Comitatu Comarom (JORDÁNSZKY, ALEXIUS: Kurze Beschreibung der Gnadenbilder der seligsten Jungfrau Mutter Gottes Maria, welche im Königreiche Ungarn, und der zu demselben gehörigen Theile und Ländern öffentlich verehrt werden. Nach dem Vortritte der zwei, von wailand Paul Eszterás, Palatins des Königreichs Hungarn, im Jahre 1690. und 1696. herausgegebenen Bücher [...]. Pozsony, 1836.)

mai formáját az épület. Ez az utolsó, ötödik építési periódus. Latin felirat tanúskodott gróf Esterházy Miklós beváltott fogadalmáról: „Domus haec ex voto Nicolai E. ab anno 1845 8 Decemb: in ultimis vitae horis pia ac dilectae coniugis M. Franciscae Romanae E. ad obtentam pro Illa ss. viatici sumendi gradam anno 1852 soluto in praesentem statum deducta, ampliata, exornata” Magyarul: „Isten eme házát E. Miklós 1845. XII. 8-án tett fogadalma szerint, mikor áhítatos felesége, M Franciska Roisana E élete utolsó órájában az utolsó kenet szentségében részesült, jelen állapotába hozatta, nagyobbította és díszítette.”

1853-ban aranyozták a kegykép keretét, s bécsi mesterek kifestették a templombelsőt. A szentélyért 400, a hajóban végzett munkákért 200 forintot kaptak. Az épület 1875-ben új tetőszerkezetet kapott. A különböző korokban épült részeket egy magasságra emelték, s elkészült az egységes tetőszerkezet. 1880-ban gróf Esterházy Miklós Ferenc renováltatta a templomot. Ekkor bővült a latin felirat a szentélyben: „a filio Nicolao Francisco anno 1880 renovata.” 1903-ban új födém készült a templomhajóban fém gerendák felhasználásával.

A templom gondozása a 20. században is folytatódott. A Magyar Általános Köszénbánya 1923-ban tataroztatta a kegytemplomot. 1964-ben *Búzás József* plébános vezetésével javították, festették a templombelsőt. A belső festést a tatabányai *Fenyvesi László* szobafestő és mázoló végezte el, műszaki ellenőr *Závory Zoltán* festőművész volt, aki restaurálta a szentély barokk mennyezetképét. 1978-ban tardosi márványlapra cserélték a régi padlóburkolatot. 1983-ban új padok készültek. 1990-ben javították a tornyot és a tetőszerkezetet, illetve a belsőben festési munkákat végeztek. 2000–2001-ben a külső renoválása, 2005-től a belső berendezés restaurálása kezdődött, de csak 2014-ben végeztek a templom külső felújításával.

A plébániát a győri egyházmegyétől 1993-ban csatolták a székesfehérvári egyházmegyéhez. 2010 karácsonyán *Spányi Antal* székesfehérvári megyés püspök egyházmegyéjében meghirdette a Család Évét, melynek egyik fontos programja volt a gyermeket hordozó, váró és gyermekáldásért fohászoló családok, házaspárok megáldása Vértessomlón.² 2011 óta minden évben, Sárlos Boldogasszony ünnepén, a vértessomlói búcsúi szentmise után a megyés püspök megáldja a gyermeket váró házaspárokat, kisgyermekes családokat.

2. kép A templom főbb építési periódusai. (Hetedik Műterem Kft.)

A MEGÚJULÁS ELSŐ SZAKASZA ÉS AZ EGYELŐRE TERV SZINTEN LÉTEZŐ MÁSODIK, BEFEJEZŐ ÜTEM

A 2024. december 15-én átadott átfogó felújítás első üteme, építészirodánk, a *Hetedik Műterem* tervei alapján készült el. A rekonstrukció első ütemének célja kettős volt: a sürgető, szükséges műszaki beavatkozások (a kritikussá vált tető és a fafödém felújítása), illetve a templom teljes belső terének megújítása. A rekonstrukció a szentély három lépcsőfokkal megemelt liturgikus térét bővítette ki az 1970-es években kialakított aszimmetrikus elrendezés korrekciójával. A centrális tér eredeti, koncentrikus, vörösmészko padlóburkolatát folytatva épült ki a templomhajótól egy lépcsőfokkal megemelt új liturgikus tér, az ambó tere, mely így helyreállította a templom szimmetriáját is. Új oltár, ambó, keresztelőkút, gyóntatófülke és egyéb berendezési tárgyak kerültek a templomba, illetve megújultak a templomhajó padsorai és elkészült a sekrestye átfogó felújítása is. Az új, tömör tölgyfából és bronzból készült szembemiséző oltár az eredeti helyére, a centrális tér közepére került. A felújítás a meglévő

vő és új fa elemeket a farestaurátori kutatás során előkerült, egykori sötétbarna színt megidéző sötét dió színnel hangolta össze. A templomhajó falainak egykori festése – a korábbi felújítások és átépítések miatt – teljesen eltűnt, így az homogén színt kapott. A centrális tér boltozatának festését már 2020-ban restaurálták, mely most kiegészült az oldalfalak festésének részleges rekonstrukciójával. A felújítás alatt végzett falkutatás eredményeképpen előkerült az apszis eredeti, 18. századi freskója, melyet így részben restaurálni, részben rekonstruálni lehetett. Az apszis több száz éve elfedett, kazettás boltozatot imitáló freskóján két, felhőn ülő puttó található, melyek Sárlos Boldogasszony attribútumait – csillagos korona, liliom – tartják a kezükben. Ez talán a mostani felújítás legfontosabb és leglátványosabb eredménye, melyet *Horváth Ferdinánd* és *Mogyorósi Fanni* kitartó munkájának köszönhetünk.

A felújítás főbb szempontjait a templom történetéből, meglévő karakteréből eredeztetettük. Átfogó, mindent felülről, tökéletes egységre törekvő helyett lokális, mértéktartó, kisebb beavatkozások sorozata valósult meg, mely a meglévő kialakítás értékeit megtartva, azokat új elemekkel kiegészít-

3. kép A megújult centrális tér. Új szembemiséző oltár és az apszis helyreállított freskója, 2024. (Fotó: Biri Balázs)

ve törekedett egy egységes összkép megvalósítására. A részletes engedélyezési és kiviteli tervek 2023. július és december között készültek el, majd ezek után kezdődtek meg a kivitelezési munkák, mellyel párhuzamosan 2024 októberében indult el a második ütem tervezése, melynek koncepcióterveit már a megújult templomban tudtuk bemutatni a közösség tagjai számára. Az engedélyezési tervek 2025 márciusára készültek el. Reméljük, hogy a megújulás tervezett második üteme is meg tud valósulni a közeljövőben és így egy méltó környezetrendezéssel kialakított zárandokhely jöhet létre a Vértes peremén.

A SZENTÉLY KIBŐVÍTETT TERE

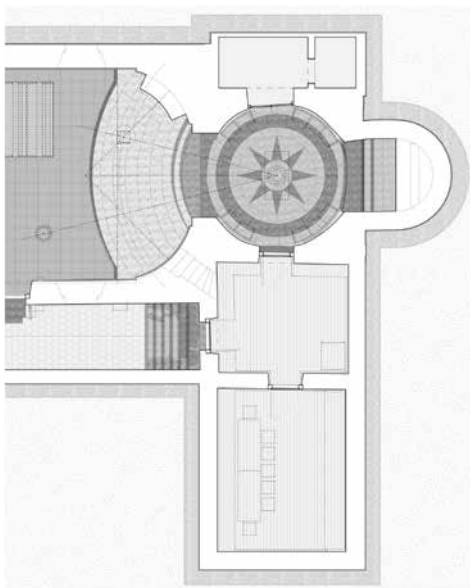
Az eredeti kápolna terét jelentő, a templomhajóhoz képest fél méterrel megemelt, főoltár előtti centrális térben építéskorabeli, egyedi, nagyméretű, köríves, világos és sötét vörös árnyalatú, különleges szépségű, feltételezhetően tardosi

mészkö padlóburkolat található. A centrális tér és a mai templomhajó találkozása volt az egykori kápolna nyugati homlokzata, melynek felső szakasza ma is látható a tetőtérben. A centrális tér és a templomhajó közötti szintkülönbséget korábban a szentélyrekesztőnél kialakított három lépcsőfok hidalta át, majd később ezt a lépcsőt elbontották és egy aszimmetrikus, a mellékoltár elé kiforduló, tardosi vörösmészkö burkolatos három fellépésnyi lépcső készült. A templom korábbi felújításainak szellemiségét, a takarékoság és a megújítások egymásutánosságát, azok folyamatszerűségét tükröző szép momentum, hogy feltételezhetően az elbontott lépcső elemeit láthatjuk ma a sekrestyébe vezető lépcsőben.

A templomhajó padlóburkolata ezzel az átépítéssel azonos korú, műemléki értéket nem képviselő, a 70-es 80-as évek karakterét tükröző, 40×40 cm-es tardosi vörösmészkö burkolat. A templomhajó burkolata bár nem képvisel műemléki értéket, de a jó állapotban lévő, helyi, ne-

4. kép A déli folyosóról a sekrestye előterébe vezető, az egykori szentélyrekesztőnél lévő lépcső kőtömbjeit felhasználó, megtisztított lépcső, 2024. (Fotó: Biri Balázs)

5. kép Az új, megemelt ambó terének kialakítása és alaprajzi szerkesztése a centrális tér kiterjesztéseként. (Hetedik Múterem Kft.)

mes, természetes kőburkolat megtartása alapvetés volt az építő közösség számára is, de a rendelkezésre álló források arányos felhasználásának elvét szem előtt tartva is. A felújítás során a templomhajó és a szentély közötti aszimmetrikus megoldás helyett új íves lépcső készült. Az új lépcső a centrális tér köríves burkolati osztását folytatja és terjeszti ki a templomhajóba, egy felépésnyivel megemelve a centrális tér előtti részt. A megemelt rész foglalja magába a meglévő mellékoltárt és a szószéket is. Itt, a mellékoltár tengelyébe helyeztük el az új, tömör tölgyfából készült ambót. A szentély előtti tér átalakítása a legnagyobb téri beavatkozása a felújításnak, mely a centrális, szűk szentély és a több ütemben kibővített, nagyméretű templomhajó közötti feszültséget enyhíti, és amely nem csak szellemi, hanem téri átmenetet is képez a liturgikus tér és a hívek között.

A TEMPLOM BERENDEZÉSI ELEMEINEK MEGÚJULÁSA

Az építéstörténeti tudományos dokumentáció és értékleltár, illetve a vonatkozó restaurátori kutatások alapján eltávolították az évek során fel-

6. kép A felújítás előtti állapot, 2023. (Fotó: Biri Balázs)

halmozódó, a szakrális térhez méltatlan, kaotikus összképet eredményező, értéket nem képviselő tárgyakat (berendezések, posztamensek, képek, szobrok stb.), kiemelten és teljeskörűen az összes elektromos szerelvényt, hangosítási eszközt, lámpatestet, menekülési irányjelzőt.

A berendezésekkel kapcsolatban a felújítás elsődleges célja a meglévő és új fa elemek összehangolása és a szakrális funkcióhoz méltó egységes megjelenés kialakítása volt. A különféle periódusokból származó értékes és kevésbé értékes elemek a farestaurátori kutatás során előkerült, egykori sötétbarna színt megidézve kaptak egységes megjelenést. A meglévő, műemléki értéket nem képviselő áldozati oltár helyett, a centrális tér középpontjába helyezve új, tömör tölgy-

fából készült, fix, szembemiséző, áldozati oltár került. A szentélyben található székek, zsámolyok és sedes helyett új, egységes, az ambó és áldozati oltár anyagával megegyező, íves padok, papi sedes és előkészítő asztal készült. A templomban új keresztelőkút kapott helyet, de az a szokásostól eltérően a déli bejárat mellé került, az új megemelt rész és a padosorok közötti térre, ezzel jelezve a kegytemplom életében betöltött kiemelt szerepét.

A már meglévő két darab hálaszív tartó a templomhajóba, a déli bejárat melletti déli falra, az új keresztelőkút közelébe került, melyet kiegészítve a sekrestye előterében új, egyedi, épített hálaszív tartó vitrin készült.

A templomhajóban a felújítás előtt az északi oldalon 11, a déli oldalon 13 sor pad volt, melyeket a karzat alatt három sor rövidebb pad, illetve a templomtérben több helyen kisebb, mobil padok egészítettek ki. Az északi oldal padosrát egy padnyival az oltár felé mozgattuk – ezzel méltó teret alakítva ki a szentsír előtt –, illetve azt két új sorral a szentély felé kiegészítettük. A meglévő lakkozott tölgyfa padokat visszacsiszoltattuk és az új tölgyfa kiegészítésekkel egységesen sötét dió felületkezeléssel láttuk el.

A szentsír előtt található Lourdes-i Szűzanya szoborhoz új posztamens és térdeplő került a bezárt szentsír ajtó előtt. A karzataljban található Szent Antal-szobrot pedig a Lourdes-i Szűzanya-szoborral szemben, szimmetrikusan, a déli fal mellett, új posztamensen helyeztük el. A Jézus szíve és a Szent József szobroknak új pozícióban, szimmetrikus kialakításban, új fali konzol készült.

NYUGATI BEJÁRATI RÉSZ ÉS A KARZAT

A templomhajóból a karzatra, majd a padlásra vezető lépcső több, jól elkülöníthető, egymástól eltérő megjelenésű és történeti értékű egységből állt. Az első, közelmúltban készült, lakkozott tölgy lépcsőkart, illetve a karzat járószintje fölötti részeket visszabontottuk és a második, műemléki értéket képviselő lépcsőkarral összhangban új kiegészítéseket terveztünk. A meglévő, megmaradó, műemléki értéket képviselő lépcsőkar és kiegészítő elemeit (támasztó oszlop, lamellázás stb.) új felületkezeléssel láttuk el. A karzaton kialakított, emelt részről induló padláslépcső a többi kartól eltérő világos, fehér felületkezelést kapott, csökkentve a padláslépcső vizuális hangsúlyát a templomtérben. A padláslépcső a meglévő

7. kép Tömör tölgyfa szembemiséző oltár, háttérben a megújult templomhajóval, 2024. (Fotó: Biri Balázs)

8. kép A megújult karzatlépcső, 2024.
(Fotó: Biri Balázs)

kialakításhoz képest a szentély felé eltolva készült, melynek köszönhetően helyreállítható volt a templomhajójában körbefutó holker.

A felújítás előtt a meglévő karzatlépcső elé beszorított gyóntatófülke egy történeti értékkel rendelkező nyitott fülkéből és az arra épített, későbbi kiegészítésből állt. Utóbbit visszabontva az eredeti gyóntatófülkét a sekrestye előterében, a jelenleg a sekrestyében található azonos kialakítású nyitott gyóntatófülkével együtt kiállítási tárgyként bemutatjuk. A karzat alatt a déli oldalon új, zárt kialakítású, tölgyfa gyóntatófülke készült. A gyóntatófülke főbejárat felőli, északi oldalába integráltan kialakított hirdetőfelülettel és szoborfülkével rendezi a karzat alatti teret.

MELLÉKTEREK MEGÚJÍTÁSA

A templomtérhez délről három helyiség csatlakozik: déli folyosó, sekrestye előtér és sekrestye. A déli folyosót és a sekrestye előterét fogadó- és kiállítótérként alakítottuk ki, a jelenlegi raktározási

funkció teljes megszüntetésével. A déli folyosó nyugati végén a szükséges elektromos eszközök elrejtésére egy nagyobb beépített bútor (járható szekrény), falburkolat készült. A nyitott fedélszéket teljesen újraépítettük, a meglévő szarufák felhasználásával, új alátétfedés, hőszigetelés és belső burkolat készült. A déli folyosó falain a templomban található értékes képek és környeti zászlók elhelyezésére tettünk javaslatot.

A sekrestye jelenlegi értéktelen bútorzata helyett új, egységes, egyedi bútorzat készült (beépített szekrény a keleti falon, pad a nyugati fal előtt és asztalok, székek). A sekrestye előterében a szószék felé vezető lépcsőből kiindulva egy hosszú ülőfelületet alakítottunk ki, mely így a szükséges funkcionális feladatán túl, különböző kiscsoportos foglalkozásoknak, beszélgetéseknek is helyet teremthet.

9. kép A szószékre vezető lépcső és a sekrestye előterének új beépített bútora, 2024. (Fotó: Biri Balázs)

10. kép A felújítás tervezett második ütemének helyszínrajza. A templom környezetének és a kálváriának a méltó rendezése, új kiszolgálóépület és szabadtéri miséző építése. (Hetedik Műterem Kft.)

A TEMPLOM KÜLSŐ HOMLOKZATA, ILLETVE A TEMPLOM KÖRNYEZETE, A FELÚJÍTÁS MÁSODIK ÜTEME

Az első ütemben a tetők komplett felújítása mellett, a külső homlokzatnak csak a műszakilag feltétlen szükséges, lábazati részének felújítása készült el. A második ütemben kerülne sor a homlokzat egészének felújítására, melynek színezése a kivitelezés során, a kutatók által feltárt és dokumentált halványsárga vakolattöredék alapján történne. A homlokzatfelújítás keretén belül restaurálnánk a nyílások körüli kökereteket, illetve a templom nyugati homlokzata előtt, az archív fel-

vételeken látható, egykori fa- keresztet is helyreállítanánk.

A kegyhely jelenleg két fő útvonalon közelíthető meg: északi irányból egy lejtős, bazalt kockakövel burkolt, árnyas gyalogos úton, déli irányból pedig egy autóval járható, szórt burkolatos úton keresztül. Napjainkban az utóbbi, később kialakult, autós út vált elsődleges megközelítéssé. A tervezett állapot meg hagyja a két fő útvonalat, azonban a déli megközelítés nyomvonalát kiss mértékben módosítja, annak érdekében, hogy az ne esetlegesen, a templom déli mellékbejáratához, hanem a nyugati főbejáratához vezessen. A két fő útvonal találkozásánál, a templom nyu-

gati főbejáratának előterében pedig kisebb teresedést, gyülekezési pontot javasolnánk. A tervezett kialakítás meghagyja a déli mellékbejárat közvetlen megközelítését is alternatív bejáratként, de annak hangsúlyát csökkenti.

A templom nyugati homlokzatánál található, meglévő támfal előtti részről jelenleg a támfalat déli irányból megkerülve, gyakorlatilag burkolat nélküli részen lehet feljutni a templom főbejáratához. A tervezett kialakítás az itt lévő hatalmas, értékes fák védelme érdekében ezt az útvonalat megszünteti, az itteni töredékes burkolatot elbontja. A támfal előtti térről, azt északról megkerülve lehetne majd feljutni a templom előteréhez, a támfal mentén kialakított új lépcsőn keresztül. A tervezett kialakítás az északi megközelítés jó minőségű bazalt kockakő burkolatát folytatja a fő útvonalakon és teresedéseken, a további, kisebb útvonalakon, ösvényeken pedig szőrt burkolatot javasol.

11. kép A tervezett szabadtéri miséző makettje (Hetedik Műterem Kft., Mantuano Eszter)

A templom környezetrendezésének legfontosabb eleme az új szabadtéri misézőhely kialakítása lenne, mely a megújított környezetet étellel tudná megtölteni. A szabadtéri miséző fedett-nyitott épületének pozícióját alapvetően a terület természeti környezete és domborzati viszonyai határozták meg. A misézőt a templommal párhuzamosan a jelenlegi rét súlypontjába javasoljuk elhelyezni. A tervezett pozíció a terület lokális mélypontján található, melytől a templom és az új kiszolgáló épület felé is enyhén emelkedik a terep, így természetesen alakul ki a kedvező rálátás. A szabadtéri miséző építményének íves záródása és a hátfalon kialakított kör alakú nyílás a műemléki védettségű kegytemplom fő, karakteres elemének, az apszisnak a formai visszaidézése. Az épület a nézőtér felé nyílik, így is segítve a rálátást. A két fellépéssel megemelt, fedett liturgikus tér alaprajzi mérete közel azonos a templom centrális terének méretével. A miséző nézőterének árnyékolását a területre telepített liget biztosítja, a burkolt színpad előtt 150 főt befogadó fix ülőhelyet alakítottunk ki, mely további kb. 750-850 fővel bővíthető. Az építmény alapvetően természetes anyagokból épülne. A vegyes kőfal és csömöszölt beton szerkezetű alapzatra és falakra fa szerkezetű, meredek lejtésű tetőváz készülné, mely kívülről fazzindely fedést kapna. A berendezési tárgyak és padok égetett fából készülnének, mely műszaki előnyei, időállósága mellett megidéri a település szénbányászati múltját is.

A műemléki kegytemplom megújításának legutóbbi fázisa, hasonlóan a megelőző évszázadok egyes periódusaihoz nem lehet teljes, és az nem a korábbi, akár kevésbé értékes, de komoly közösségi erőfeszítéssel megvalósult periódusok felülírására törekedett. Kifejezetten az volt az építészeti szándékunk, hogy a közösség számára az otthonosság érzete megmaradjon, természetesen a műemlékvédelmi elvek érvényesítése mellett. Ahogy arra is törekedtünk, hogy a megújulás a jövőben folytatható, kiteljesíthető legyen. Bízunk abban, hogy ez a fázis sem várat sokat magára, hiszen a szabadtéri miséző, a templom környezetének és homlokzatának megújítása afféle foglalként emelné ki a templomtér és elemeinek műemléki és történeti jelentőségét. Köszönet minden szereplőnek, elsősorban a tervezői koncepciót a tisztázó viták során is bizalommal kísérő közösség tagjainak és előljáróinak, a munkát segítő szakembereknek, akiktől mi magunk is sokat tanulhattunk a tervezés és kivitelezés hosszú hónapjai során.

STÁBLISTA

Megrendelő: Vértessomló Római Katolikus Plébánia
Visnyei László plébános, Hartdében Márton
Generáltervező: Hetedik Műterem Kft.
Felelős építész tervezők: Biri Balázs DLA,
Szabó Levente DLA
Építész munkatárs: Rátgéber László
Makett: Mantuano Eszter
Világítástervező: Haász Ferenc
Tartószerkezeti tervező: Dr. Hegyi Dezső
Épületszerkezeti szakértő: Schreiber Gábor
Elektromos tervező: Turi Ádám, Látrányi Attila Lajos
Bútor gyártmánytervek: Szeles Gábor
Tűzvédelem: Dr. Takács Lajos
Építéstörténeti tudományos dokumentáció:
Gaylhoffer-Kovács Gábor, Smohay András
Restaurátori koordináció: Bíró László
Falkép restaurálás: Horváth Ferdinánd,
Mogyorósi Fanni
Táblakép restaurálás: Jeszeniczky Ildikó
Papírrestaurátor: Kovács Péter
Textilrestaurátor: Nagy Rebeka

Farestaurátor: Bodnár Gyula
Fémrestaurátor: Lehoczky Tivadar, Szabó János
Kőrestaurátor: Lovas Dániel
Projektmenedzsment: Equinox Consulting Kft.
Csiszérné Halász Ildikó, Molnár Diána,
Szabó Petra
Műszaki ellenőr: Sárkány Ferenc
Kivitelező: GNR Építő Kft.: Parti Lajos, Kádár Zsolt

JEGYZETEK

- 1 Gaylhoffer-Kovács Gábor – Smohay András: *A vértessomlói Sárlos Boldogasszony plébániatemplom építéstörténeti tudományos dokumentációja*. Kézirat, 2022. alapján, Smohay András összegzését felhasználva. Kézirat, 2022. SzfvPL IX.3. (Tervtár) II.
- 2 „Hívom a gyermekáldásra várókat, kisgyermekeket nevelőket, hogy Vértessomlón imádkozzunk közösen, hogy Isten áldása legyen velük és rajtuk, és hogy minden megfogant életet áldásként fogadjanak és szeretetben neveljenek a családok.” – fogalmazott Spányi Antal a Család Évének meghirdetésekor.